

Upplands Väsby kommun

VA-chef
Maria von Scherling
08-590 976 27
maria.von.scherling@upplandsvasby.se

Datum:
2024-01-20

Diarienummer:
KSTFU/2024:96

Årsrapport 2023 särredovisning Vatten- och avloppsenheten (VA)

1 Verksamheten

1.1 Organisation och ansvar

Upplands Väsby kommun är huvudman för vatten- och avlopp (va) och ansvarar för distribution av dricksvatten, avledning och rening av avloppsvatten samt drift, underhåll och förnyelse av va-anläggningarna inom fastställda verksamhetsområden på ett miljömässigt hållbart sätt.

Va-verksamheten är organisatoriskt en del av Kontoret för samhällsbyggnad (KSB) som lyder under Kommunstyrelsens teknik- och fastighetsutskott (KSTFU) och samordnar funktioner för ledning, ekonomi och personal med övrig kommunalteknisk verksamhet i kommunen. På uppdrag av KSTFU ansvarar va-enheten för den löpande driften. Va-verksamheten är taxefinansierad.

1.2 Sammanfattning

Va-enhetens grunduppdrag är att fullgöra kommunens ansvar som va-huvudmannen i enlighet med Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. Detta innebär att:

- inom gällande va-verksamhetsområde tillhandahålla dricksvatten för normal hushållsanvändning samt bortleda och rena avloppsvatten.
- genomföra drift och underhåll av befintlig anläggning, planera för förnyelse- samt utbyggnad av den allmänna va-anläggningen.
- säkerställa att kommunen vid behov utvidgar va-verksamhetsområdet.
- upprätthålla och säkerställa de kommunala föreskrifterna om användandet av den allmänna va-anläggningen (ABVA) och va-taxa. Förvalta va-kartverk samt ajourhålla register över abonnenter och övriga avtal.

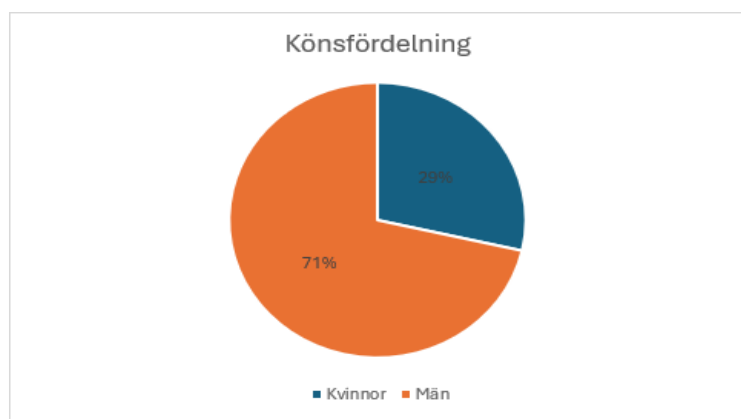
Samhällsplaneringen ska ge förutsättningar för en hållbar va-hantering för nuvarande och framtida bebyggelse med de klimatförändringar som gäller. Utbyggnad av kommunalt va ska gå hand i hand med planläggning så att medvetna investeringar kan göras både av kommunala och privata aktörer. Plats för underhåll behöver säkerställas redan i planskedet för att säkerställa underhåll av anläggningar utan att riskera intrång på privat mark eller undermålig arbetsmiljö.

Kommunen är medlemmar i kommunalförbunden Norrvatten som producerar och distribuerar dricksvatten samt Käppalaförbundet som renar och resursutvinner spillvatten.

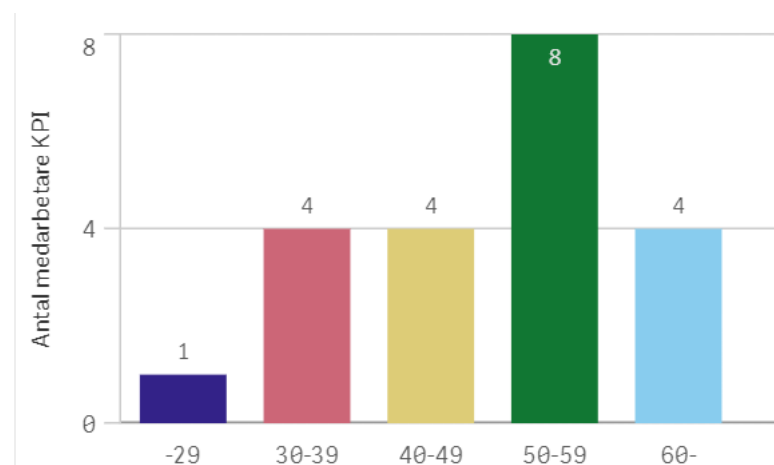
Till kommunens va-anläggning är ca 48 330 abonnenter anslutna av den totala befolkningmängden på 50 110 personer.

Va-enheten hade 2023, 21 medarbetare jämfört med 22 medarbetare 2022 samt fyra vakanta tjänster i slutet av 2023. Va-enheten består av funktionerna va-chef, va-driftchef, va-strateg, va-ingenjörer, GIS-ingenjörer, systemförvaltare, va-abonnentingenjörer, projekt- och bygglidare, arbetsledare, rörläggare, drifttekniker för kartverk, pumpstationer, vattenmätare, distansering mm.

I diagrammen nedan visas enhetens köns- och åldersfördelning, i Figur 1 och Figur 2.

Figur 1. Könsfördelning kvinnor (29 %) och män (71 %).

Figur 2. Antal medarbetare i åldersspannen upp till 29 (1 st), 30 till 39 (4 st), 40 till 49 (4 st), 50 till 59 (8 st) och äldre än 60 (4 st).

1.3 Vattendistribution och produktion

Upplands Väsby kommun köper dricksvatten från kommunalförbundet Norrvatten, som producerar dricksvatten i Görvålverket i Järfälla samt distribuerar detta till större delen av norra Stockholmsregionen. Kommunen ansvarar för att distribuera dricksvatten inom kommunens verksamhetsområde för dricksvatten. Ledningslängder och anläggningar för vattendistribution redovisas i Tabell 1 nedan.

Under 2023 har Upplands Väsby kommun köpt 3,78 miljoner kubikmeter vatten från Norrvatten, vilket är 0,53 miljoner kubikmeter mer än år 2022. Upplands Väsby försålda vattenmängd år 2023, som har fakturerats va-abonenterna, är 3,10 miljoner kubikmeter vatten. 18 procent av det köpta vattnet utgörs av läckage, brandsläckningsvatten och annat omätt vatten.

Tabell 1. Ledningslängder och anläggningar för vattendistribution.

Anläggningstyp	Antal/Längd
Vattenledningar [km]	164
Tryckstegringsstationer [st]	1
Vattenkiosker [st] *	3
Spolposter [st]	12
Brandposter [st]	563

*Smedbyvägen, Rosendalsvägen, Galoppgatan

1.4 Spillvattenavledning och rening

Upplands Väsby köper tjänst för omhändertagande av spillvatten av kommunalförbundet Käppalaförbundet, som renar och hanterar spillvatten från större delen av norra Stockholmsregionen i Käppalaverket på Lidingö. Upplands Väsby har åtta anslutningspunkter till Käppalatunneln.

Under 2023 har kommunen avlett 2,9 miljoner kubikmeter i spillvattenledningsnätet till Käppala. Vilket är 0,1 miljoner kubikmeter mer än år 2022.

Mängden tillskottsvatten uppskattas tillkommit med motsvarande 820 000 kubikmeter. Tillskottsvatten är vatten som inte hör hemma i spillvattennätet till exempel dräneringsvatten, grundvatten och regnvatten.

Kommunen ansvarar för att avleda och omhänderta spillvatten inom kommunens verksamhetsområde för spillvatten. Ledningslängder och anläggningar för spillvattenavledning redovisas i Tabell 2.

Tabell 2. Ledningslängder och anläggningar för spillvattenavledning.

Anläggningstyp	Antal/Längd
Spillvattenledningar självfall [km]	133
Tryckspillvattenledningar [km]	34
Lågtryckavloppsledningar [km]	0,6
Spillvattenpumpstationer [st]	34
Lågtrycksavloppsstationer [st]	168

1.5 Dagvattenavledning och rening

Upplands Väsby kommun ansvarar för att avleda och rena dagvatten på ett miljömässigt hållbart sätt. I kommunen avleds dagvatten genom diken och ledningar och omhändertas för rening i dagvattendammar samt infiltrationsanläggningar. Ledningslängder och anläggningar för dagvattenavledning och rening redovisas i Tabell 3.

Tabell 3. Ledningslängder och anläggningar för dagvattenavledning.

Anläggningstyp	Antal/Längd
Dagvattenledningar [km]	123
Dagvattenpumpstationer [st]	3
Dagvattendammar [st]	8
Dagvattenmagasin [st]	3
Infiltrationsanläggningar [st]	10

2 Betydande händelser under året

Upplands Väsby har cirka 50 110 invånare och kommunen växer. Fler invånare kommer ha behov av den allmänna va-anläggningen vilket innebär behov av ökad kapacitet på Norrvattens vattenverk Görväln, ökad reningskapacitet på Käppalas avloppsreningsverk, ökat behov av rening för lokala vattendrag samt behov av nya va-ledningar. För att uppnå detta krävs både ny- och reinvestering både hos va-huvudmannen och kommunalförbundet Norrvatten och Käppalaförbundet.

Kommunen har många pågående exploateringsprojekt, både i plan- och utförandefas där va-enheten har personal inblandade i alla projekt.

Utförande av ombyggnad av befintligt va-ledningsnät i anslutning till exploateringsområdet Wijk Oppgård har skett under 2023. Ytterligare under 2023 har även Hasselnöten-, Hotellvägen- och Färentuna gränd projekten, uppgraderats med nya vatten- dag- och spillvattenledningar samt två stora dagvattenmagasin och en vattenkiosk. För att förstärka kapaciteten och säkerställa driftsäkerheten på gamla ledningar har va-enheten låtit montera flexibla foder på dag- och spillvattenledningar av både filt- och glasfoder i exempelvis Hasselnöten, Almungevägen, Hästhagsvägen. Va driften har i anslutning till många av projekten, gjort förarbeten med förbikopplingar och anslutningar till trycksatta system, samt hjälpt projekten med förbesiktningar av va systemen. Va driften har också satsat mer tid till att byta servisventiler och huvudventiler i förebyggande syfte. Va-enheten har gjort större reinvesteringar på vatten- och spillvattenledningsnätet vid Runbyrondellen. Vi har även bytt ut ca 15 stycken brandposter.

Reinvesteringar som genomförts på pumpstationer är i form av byte eller upprustningar av pumpar, ventiler och fokus på arbetsmiljö exempelvis eluttag 7 polig, lyftanordningar, säkerhetskrokar mm har utförts på Kyrkvretsvägen, Rönnvägen, Almungevägen Jupitervägen,

och Sanda. Hotellvägen PS överbyggnad har fått en upprustning exempelvis tak, ytskikt, markarbeten samt ledningsarbeten.

Va-enheten har fortsatt med den plan som sattes 2021 för områdesvis spolning och TV-inspektion av spill- och dagvattenledningsnätet. Målsättningen är att ledningsnäten kommer vara helt inspekterade under en 10- till -15-årsperiod. Förutom att spolningarna innebär att stopp och översvämningar förebyggs är TV-inspektionerna ett viktigt underlag till den förnyelseplan som ska tas fram.

Ökning av differensen mellan köpt- och sålt vatten visar på troliga vattenläckor på nätet både hos va-huvudmannen men merparten av läckvolymen finns inom varje enskild fastighets rörnät fram till vattenmätaren, spolningar i entreprenader, brandposttappningar- och tömningar/spolningar.

Under 2023 har 10 fastigheter meddelats förbindelsepunkt och debiterats anläggningsavgift. Utifrån beviljade bygglov har det även debiterats anläggningsavgift för 149 stycken bostadsenheter.

Under året har va-enheten beslutat att utöka med ett till schaktag för att öka förnyelsetakten på vårt ledningsnät och samverkan har utförts. Anställning och etablering av det nya schaktaget sker 2024.

För att säkra vår drickvattenleverans i kris och beredskap har vi under 2023 köpt in en större mobil nödvattentank som kan lastas på en lastväxlare. Utöver detta har vi köpt in tre stationära reservkraftverk som ska under 2024 installeras på prioriterade pumpstationer för att säkerställa kontinuerlig drift.

2.1 Mål

Va-verksamhetens finansiella mål för 2023 ges i Tabell 4.

Tabell 4. Va-verksamhetens finansiella mål för 2023 samt bedömning av målen.

Mål	Bedömning
Verksamheten ska planeras och genomföras inom ramen för va-taxan med målet att eventuella överuttag och underutskott regleras mot brukarna inom en treårs period	Va-verksamhetens resultaträkning blev en förlust på -12,2 miljoner kronor år 2023. Tillsammans med ingående balans 2023 blev den utgående balansen för det egna kapitalet - 21,3 miljoner kronor. Bedömningen är att negativa värdet på det egna kapitalet kan återföras under de närmaste tre åren.
Verksamheten skall aktivt arbeta för att minska differensen mellan köpt- och sålt vatten	Utfallet blev en ökning på 87% från föregående år.

3 Ekonomi

Årets resultat för va-enheten uppgår till -12,2 miljoner kronor.

Intäkterna för va-enheten uppgår för år 2023 till 100,3 miljoner kronor vilket är en negativ avvikelse mot budget med 2,4 miljoner kronor. Avvikelsen kan till stor del förklaras av minskade anslutningsavgifter.

Kostnaderna för va-enheten uppgår för år 2023 till 112,5 miljoner kronor vilket är en negativ avvikelse mot budget med 9,8 mkr miljoner kronor. Avvikelsen kan till största delen förklaras av kostnaderna för inköpt vatten och spillvattenshantering som har ökat med -4,9 miljoner kronor eftersom leverantörerna av dessa tjänster (Norrvatten och Käppala) höjde priserna mer än budgeterat. Dessutom ökade kostnader för nedavskrivningar i investeringsprojekt med -2,0 miljoner kronor. Det avser kostnader för flytt av fjärrvärme och rivning av kulvert i Löwenströmskaprojektet. Slutligen ökar räntekostnader med -1,6 miljoner kronor. Kostnaderna har ökat utifrån att kommunens faktiska upplåningsränta har höjts under 2023 jämfört med budget.

2023 var den ingående balansen -24,0 miljoner kronor. Vilket innebär en fordran på taxekollektivet. Eftersom verksamheten hade en förlust på 12,2 miljoner kronor år 2023 blev den utgående balansen för det egna kapitalet -36,3 miljoner kronor. I detta belopp skall 15 miljoner kronor avseende skattebidrag avräknas och då blir utgående balansen - 21,3 miljoner kronor. Det fanns vid utgången av 2023 en fordran för kommunen på taxekollektivet.

3.1 Ekonomisk utveckling 2023-2022

År/mkr	2023	2022
Verksamhetens intäkter	100,3	101,6
Driftkostnader	-112,5	-131,0
Resultat	- 12,2	-29,4

4 Investeringar

Årets investeringsutfall för va-enheten uppgår år 2023 till 51,6 mkr vilket är positiv avvikelse mot budget med 12,9 mkr. Avvikelsen kan till största del förklaras av ökade kostnader i projekten Wijk Oppgård samt Käppalatumneln.

Orsak för ökade kostnader i Wijk Oppgård FU1 samt FU2 var äta arbeten för ytterligare serviser som byggts ut då gemensamhetsanläggning omformades till enskilda fastigheter med egna serviser till varje fastighet. För FU2 var det en överprövning som medförde ett års försening av entreprenaden samt att det fanns stora stenblock vid tryckning och en del förorenades massor att hantera.

Orsak till ökade kostnader i Käppala projektet har varit på grund av förseningar vilket har förskjutit kostnader över åren samt att projektet utökades i omfattning för att hantera befintliga va-system i direkt anslutning för att undvika framtida driftsproblem.

Exploateringsutgifterna uppgår till 19,5 mkr (år 2022, 57,7 mkr) där de största exploateringarna finns i områdena Wijk Oppgård 9,0 mkr samt påsläpp till Käppalatumneln 3,0 mkr.

Summa investeringar	2023	2022
År/mkr		

Totalt	51,6	81,7
--------	------	------

5 Taxor

Va-taxan består av anläggningsavgift vid nyanslutningar av abonnenter samt brukningsavgift för de anslutna abonnenterna. Brukningsavgiften består av en fast avgift och en rörlig avgift beroende på konsumtion av va-tjänster. Hur de olika taxorna är konstruerade framgår av kommunens hemsida.

Ändringar i förslaget i förhållande till nu gällande va-taxa:

- Anläggningsavgiften höjdes med 4 procent
- Brukningsavgiften höjdes med 4 procent.

Lagstiftningen och dess självkostnadsbegrepp inom vatten- och avlopp kräver balansering av intäkter från avgifter för verksamhetens kostnader över en treårs period.

6 Utblick mot kommande året

Utbyggnaden är en förutsättning för att kunna försörja de nya bostadsområden som planeras i kommunen, vilket innebär förstärkning och förnyelse av ledningsnät för färskvatten (drickvatten), spillvatten och dagvatten.

Förnyelsetakten är låg och behöver ökas för att bibehålla god kvalitet på anläggningen. I flerårsplanen 2024-2026 är investeringsmedlen ökade för att möta förnyelsebehovet. 2024 höjs reinvesteringarna med 5 miljoner kronor till 26 mkr och nyinvesteringarna höjs med 1,3 miljoner kronor till 4,7 miljoner kronor.

Med det ökade säkerhetsläget i omvärlden har va enheten påbörjat ett arbete med att stärka upp vår person-, information- och fysisksäkerhet. Detta kan komma påverka både resurser och ekonomin.

7 Finansiella rapporter

7.1 Redovisningsprinciper

Verksamhetens resultat- och balansräkning har upprättats i enlighet med Lagen om kommunal redovisning och de rekommendationer som lämnas av Rådet för kommunal redovisning, samt med beaktande av Lagen om allmänna vattentjänster.

En fullständig beskrivning av Upplands Väsby kommuns redovisningsprinciper återfinns i kommunens årsredovisning. Nedan följer en beskrivning av väsentliga redovisningsprinciper för va-verksamheten.

Va-verksamheten utför inga uppdrag utanför verksamhetens huvudmannauppdrag enligt vattentjänstlagen, varför inga kostnader och intäkter uppstår som behöver särredovisas från huvudmannauppdraget.

Mer utförliga redovisningsprinciper för va hänvisas till Svensk vatten publikation P97.

Kontoret för samhällsbyggnad

Maria von Scherling

VA-chef